

Zeeschuim

Romans van Ingrid Hoogervorst

Woede (2003)

Spiegels (2005)

Polsslag (2009)

Privédomein (2014)

Ingrid Hoogervorst

Zeeschuim

2016 Prometheus Amsterdam

Voor Vita

Deze uitgave is mede tot stand gekomen dankzij steun van
het Nederlands Letterenfonds.

© 2016 Ingrid Hoogervorst
Omslagontwerp Janine Jansen
Foto omslag Antonio Ysursa
Foto auteur Willem Bos
Zetwerk Mat-Zet bv, Soest
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 2982 8

*Moederschap vormt het aambeeld
waarop de ongelijkheid tussen de seksen wordt
gesmeed.*

RACHEL CUSK

*Geschiedenis is niet alleen wat er is gebeurd;
het is wat er is gebeurd in de context van wat
had kunnen gebeuren.*

HUGH TREVOR-ROPER

Ze hebben de boot in etappes genomen. Skyphos is klein en moeilijk te bereiken, in feite ligt het eiland dichterbij Turkije en ontleent zijn naam aan een Attische drinkschaal van okergeel aardewerk, opgegraven op een necropool aan de noordpunt. De beroemde vondst bevindt zich in het Nationaal Archeologisch Museum van Athene, maar bij de kruidenier zien ze haar op alle ansichtkaarten terug. Een schaal op een voet om wijn uit te drinken, de twee handvatten wijzen omhoog, de binnenzijde is beschilderd met zwarte dierfiguren.

Het visserskot staat op het strand van een afgelegen baai, een inham uitgespaard in de zuidelijkste helling, met een handvol huizen die als zeepokken tegen de rotsen kleven. De enige fatsoenlijke manier om er te komen is vanuit de haven, waar Nikos 's ochtends om negen uur met zijn boot vol toeristen uitvaart naar Angalí. De rest van de dag brengt hij op de gammele stoelen in de taverne van Jorgos door om tegen vijven de aftocht te blazen op zijn koperkleurige scheepshoorn.

Angalí is een toeristenparadijs van olijven, zon en zee, schrijft David op de achterkant van de kaart. Op de drinkschaal zijn zwarte vogels en antilopen geschilderd, en een stier.

Ze hebben er zelden over gesproken. Van zwangerschap weten Noa en David allebei niet meer dan hoe het er van de buitenkant uitziet. Samen met de andere vakantiegangers vormen ze 's avonds bij Jorgos een luidruchtig groepje. Lauwe nachten onder de sterren. Het gemurmel van de zee. Dan valt het be-

sluit. Zoals alle belangrijke beslissingen in het leven vallen. Terloops en onnadrukkelijk.

In de strip zaten nog vier dagen. De vreemde, blij opluchting toen Noa de anticonceptiepillen in een afvalbak gooide. Alsof ze een nieuwe bestaanslaag gaan benutten en de deur naar het prille begin weer openzetten. Ontelbare malen bedreven ze de liefde (hoe vaak?). Het idee dat het resultaat een kind kan zijn, brengt een tintelende, bijna obscene sensatie bij haar te weeg. Iets vagelijk dringends en onmogelijks wat haar opwindt, iets plechtigs van dood en leven.

Die avond vult de baai zich met roezig stemmengedruis. Er is iets loos bij Ioannis. Een Nederlandse toeriste, een meisje bijna nog, niet veel ouder dan een jaar of twintig, heeft een miskraam gekregen. Misgeboorten zijn het werk van de schikgodinnen. Als je hun woede wekt, roep je een ongunstig lot over je huis af. Ioannis belt het havenhoofd. Hij belt naar de dokter in het dorp. Zenuwachtig spuwt hij zijn woorden in het telefoontoe-stel dat aan de wand van de taverne hangt.

Michali Kasimantis is de enige arts op het eiland. Als je in het dorp een kop koffie drinkt en over het terras van Dimitri uitkijkt naar de huizen aan de linkerkant van het plein zie je het doktershuis, mooi gelegen in het lommer van oude bomen, het breedste en hoogste in de rij, met luiken als taartglazuur in de kleur van schuimig eierdooier, suiker en *malagouzia*.

Alles zit onder het bloed, zegt Noa tegen haar tafelgenoten. Luigi uit Rome is toch arts in opleiding? Zou hij naar het meisje willen kijken?

Een kwartier later stapt Luigi vanuit het donker terug in de kermisverlichting boven de opgestapelde borden vol visgraten, de lege wijnflessen en halfge vulde glazen. Het meisje dat in een van de kamers van Ioannis logeert, moet hier zo snel mogelijk weg.

Het is goed mis, zegt Luigi.

In zijn stem klinkt ineens de arts door. Iedereen aan de tafel zwijgt.

Het is een maanloze nacht, een stuk of vijf blauwe bootjes deinen op de golven. In het bedrieglijke duister zal geen van de vissers zich wagen aan een zeetocht van twee uur naar de haven. Sommige toeristen nemen het risico en dalen via het ezelspad de berg af. Dat zal Kasimantis nooit doen. En het bloeden duurt voort en gaat maar door en lijkt nooit op te houden.

Het loopt tegen middernacht. Insecten zwermen rond een hoog aan een paal vastgebonden lamp, een los stuk plastic klappert in de wind. Op de strook zand en kiezels vormt zich een groep vrouwen, ze jammeren, slaan een kruis, prevelen gebedjes voor Felicitas, de beschermheilige van de barende vrouw. Er wordt besloten het meisje de berg op te dragen. Ze hebben windsels van huis meegenomen, pakken verband. Boven wacht een laadwagen, de chauffeur zal de toeriste naar de dokterspraktijk in het dorp brengen.

Zo strak en bleek haar gezicht. De mannen dragen het meisje naar buiten, behoedzaam leggen ze haar op een geïmproviseerde draagbaar. Luigi trekt zijn stoel naar achteren, hij biedt zijn hulp aan, David kan niet achterblijven. Zes man beginnen te tillen, het gewicht boven hun schouder. Om de vijf minuten zullen ze wisselen met een volgende ploeg van zes.

Een processie op leven en dood, schiet het door Noa heen. Peinzend volgt ze de stoet. Langs de gebleekte steenblokken. Tussen de bestofte oleanderstruiken en iele olijfbomen door. Naar waar het steile pad begint, dat hier en daar niet meer is dan een rotsachtige geul. Zigzaggend voert het de met cactussen en stekelige struiken bedekte helling over.

Ook haar buurman slaat de bewegingen gade, de ingenieur uit Parijs neemt nog een slok van de goudkleurige Metaxa. Hij maakt een lodderige hoofdknik naar de rotsen. Als de rugen van reusachtige zwarte honden omringen ze de baai.

Hachelijke onderneming, zegt hij. Die helling ligt vol puin. Voordat je het weet, beland je in een lawine van vallende stenen en donder je naar beneden.

In het tumult is de gedachte geen seconde bij haar opgekomen. Pas later, als ze op het strand achterblijft en tegen een muurtje van gestapelde kiezels leunt, de wind als enige deken. De stenen bewaarden de warmte die de zon ze overdag heeft geschonken, de weldadige gloed dringt door haar onderrug naar haar bekken. Haar cyclus van ovuleren en bloeden is het punt van bevruchting genaderd, wachtend op de terugkeer van David wordt ze zich bewust van haar hunkering.

De donkere stilte, alleen het vage lispelen van het water op de hartslag van de zee. Ze zal zijn weggedoezeld. In het schimmige ochtendlicht doemen David en Luigi op, ze nemen de geur mee van mannen die het uiterste van zichzelf hebben gevegd. David ploft naast haar neer in het zand. Zijn hemd dat vanboven openstaat, hangt uit zijn broek, het zit vol zwarte vegen, bij de inzet van de rechtermouw is het gescheurd.

Is alles goed gegaan? vraagt Noa bezorgd.

Hij knikt, gretig drinkt hij uit de fles water die ze hem aanreikt.

Wat zei de dokter?

Die Kasimantis kon weinig voor haar doen, zegt Luigi. Zodra het licht wordt, brengen ze haar naar een hospitaal in Rhodos. Het zou mooi zijn als de helikopter is uitgerust met medische apparatuur. Hij geeuwt. Dan heeft ze nog een kans het te redden.

Uit het gebaar waarmee hij zijn schouders optrekt, maakt Noa op dat hij niet veel vertrouwen heeft in de Griekse gezondheidszorg.

Wat bedoel je? zegt ze. Een miskraam. Kom op! Zo veel vrouwen krijgen er in hun leven mee te maken.

In het brekende licht van de langzaam opkomende zon strijkt een vlaag van zachte melancholie over het knappe gezicht van de Italiaanse arts. De lucht boven de zee lijkt te huiveren...

Ze gaan het vissershuisje binnen. Met zijn vrije hand zoekt David steun bij de muur, hij maakt zijn gympen los en schopt ze uit. Als hij een ruk aan zijn broekspijpen geeft, lijken zijn benen

onder het gewicht van zijn vermoeidheid te bezwijken.

Ik ben kapot, zucht hij. Wat een verschrikkelijke klim. Ik dacht dat we het nooit zouden halen.

Hij verfrommelt zijn shirt tot een prop en gooit die op de stenen vloer. In zijn onderbroek gaat hij op de rand van het bed zitten en steekt een sigaret op. Traag zweet druppelt uit zijn wenkbrauwen, zijn ogen zijn bloeddorlopen van de slaap, zijn haar plakt aan zijn voorhoofd.

Luigi stond erop met de vrachtwagen mee te rijden naar het dorp, zegt hij. Hij wilde de Griekse dokter assisteren maar de xenofob liet het niet toe.

Na een laatste, diepe haal dooft David zijn sigaret en schiet de peuk weg.

Je bent er, zegt Noa opgelucht.

Het is nog schemerig in de kamer, geen van tweeën heeft het licht aangedaan, niet het kale peertje dat geklemd zit tegen het plafond en ook niet het bedlampje. Het lange, gespieerde lichaam straalt een dierlijke kracht uit. Ze gaat naast hem zitten, laat haar hand met een liefkozend gebaar over de welving in zijn onderbroek gaan.

Ik wil douchen! In verwarring duwt hij haar van zich af.

Hij onderneemt een poging van het bed omhoog te komen en naar het aangebouwde hok te lopen, waar een slang hangt met een douchekop, er stroomt uitsluitend koud water uit, maar zonder haar blik van hem af te wenden houdt haar hand hem tegen.

Onder haar handpalm voelt ze zijn borstspieren trillen.

Jezus Noa, fluistert hij, ik kan niet meer. Gelaten laat hij zich achterovervallen op het matras en sluit zijn ogen.

Haar tong likt zijn schouder en zijn vochtige hals, ze kust zijn tepels en het gebied rond zijn navel, een zoutig mengsel vult haar mond. Ze talmt bij zijn flanken, vouwt haar handen om zijn geslacht en bevochtigt de top met haar lippen. Kreunend geeft David zich aan haar over, zijn hoofd verzonken in het kussen.

Het raam staat wagenwijd open. De zee is ontwaakt met een niet te stuiten gegrom van woelend water en golven die zich krullen om de rotsen in de diepte. Veel bewegingen kost het Noa niet om mee te glijden op het glimmende laagje water tussen zijn huid en de hare, haar heupen boven zijn buik te planten.

Haar geslacht omvat zijn pik. De zuigende bewegingen van haar schoot wakkeren zijn begeerte aan, half in slaap brengt hij zijn bekken omhoog, rauwe klanken ontsnappen zijn keel. Nog steviger spant ze haar bovenbenen aan. Haar handen zoeken steun op zijn schouders als zijn onderlijf tegen haar schaambeek stoot. Blind, hard, ritmisch stoten. Jankend stort hij zich een paar tellen later in haar uit.

Ze maakt zich los uit de verstrengeling, gaat op haar rug liggen en trekt haar benen naar haar borst. David is als een blok in slaap gevallen. Twintig miljoen zaadcellen zijn er in haar losgelaten, alleen de sterkste zal een doorgang creëren, het celmembraan doorboren. Ideale bevruchtingstijd. Het cervixslijm is dunner, gladder, doorzichtiger.

Haar armen heeft ze om haar knieën geslagen. Zo blijft ze op het doorweekte laken liggen. Sluimerend in het vacuüm van de tijd die maar doortikt, zonder ooit te versnellen of te blijven steken.

De eerste banen zonlicht breken op de glinsterende waterspiegel. In het luchtruim stijgt motorgebrom op. Het geluid zwelt aan. De opstijgende helikopter draait zijn laatste rondje boven zee. Noa ziet het niet. Ze staat niet op van het bed. Ze loopt niet naar het open raam. Je moet de natuur de kans geven, wat doelloos rondzwemt aanmoedigen de juiste richting op te gaan.

Binnen in haar is één zaadcel bezig zijn weg te zoeken en te versmelten met een eikel. In de buik van de schuddende helikopter weet de andere moeder niet meer wat er staat te gebeuren. Ze landt op de krappe binnenplaats van het hospitaal in Rhodos. Zonder het zich te herinneren.

2

Kun je je voorstellen dat je lichaam een ander lichaam baart? Dat er binnen in je een wezen groeit dat tegelijkertijd deel is van jezelf? Je zit er middenin en staat erbuiten.

De vroedvrouw heeft een datum berekend en die op een afsprakenkaart geschreven, je stopt hem weg achter de rits in je tas. Veilig opgerold drijft er een foetus in je schoot, vanaf nu is het een kwestie van afwachten. Aanvallen van misselijkheid in de eerste drie maanden, perioden van vermoeidheid in de volgende drie. Het wezen zet je een masker op, tekent bruine vlekken rond je ogen, trekt een lijntje om je mond.

Als een profetisch teken verschijnt op een dag een donkere streep – de *linea nigra* snijdt je bolle buik precies doormidden. De gezwollen overvloed aan buik en borsten associeer je nog niet met jezelf, het lichaam is nieuw voor je, een lijf dat je nog niet helemaal past. Je loopt anders, zit anders, te groot voor jezelf hang je in een stoel. En je hart huist in je oor. En het pompt bloed door je aderen. Nooit eerder proefde je je eigen polsslag in je keel.

Het wezen schopt tegen je ribben en je denkt: hoe komt het eruit te zien? Je denkt: wat staat er met me te gebeuren? Inknippen, uitscheuren. Ben je voorbereid op de pijn? Je denkt aan alle vrouwen die je voorgingen en die het baren van hun nageslacht moesten bekopen met de dood. Een leven samengebald in de geboortetijd van je kind. Al is de kans te sterven niet groot meer, er blijft genoeg ellendigs over. Tangverlossing, spoedkeizersnee, totaalruptuur. De navelstreng die zich als een wurgkoord verknoopt om het nekje...

Als Noa denkt aan al die dingen die haar kunnen overkomen, krijgt ze de zenuwen. Zenuwachtiger kan eigenlijk niet. Die aprildag zit ze achter haar trommelbuik en wacht. Als op een verjaardagsfeest zonder gasten. Er schijnt een bleek, waterig zonnetje, in de straat klinken opgewonden stemmen van schoolkinderen, om de tien minuten glijdt er een tram onder de bovenleidingen door. De tijd verstrijkt, de kaart steekt nog achter de rits van haar tas. Het wezen duwt tegen haar blaas. Soms lijkt het of er een jong katje speelt in haar buik. Waarom wil het niet naar buiten komen?

Sinds de datum is verstreken, leeft ze in een pauze, haar dagen-nachtritme begint te vervagen. 's Nachts spookt ze rond, het lichaam ligt haar in de weg. Tussen de gordijnen kiert een beetje licht, buiten haasten mensen zich naar hun werk. Ze zit op de bank en luistert naar het gedempte stadsrumoer dat haar door de ruit heen bereikt. In haar schoot buitelt het wezen. Zal ze een sigaret opsteken? Misschien kan ze het uit zijn schuilplaats jagen.

Op de vijftiende dag besluit ze de vroedvrouw op te bellen. Marina is achter in de dertig, fors en hoekig, met diepliggende ogen en zware wenkbrauwen. Op dit moment pendelt de verloskundige tussen twee bevallingen die niet willen opschieten. De hoorn van de telefoon ademt gejaagd.

Hoeveel vruchtwater heb je verloren?

Een beetje, zegt Noa. Ze stelt zich voor hoe de wenkbrauwen als harige rupsen omhoogschieten.

Een kopje of een beker?

Marina strijkt vast met een ongeduldig gebaar de kroezige, roodgeverfde haren naar achteren. Ze belooft de gynaecologische praktijk van het dichtstbijzijnde ziekenhuis te waarschuwen.

Het ziekenhuis is gelegen in een zijstraat van een drukke winkelbuurt en staat op het punt te worden gesloopt, de meeste afdelingen zijn al gesloten. Alleen de verloskamer is nog open.

Ga hier maar lekker liggen, zegt de verpleegster.

Ze schuift een ventiel in een ader op de rug van haar hand.
Je zult zien, nu gaat alles vanzelf!

Op haar onderbroek na heeft Noa zich uitgetkleed, alleen haar blote armen komen boven het laken uit. Ze ligt op een smal, hard ziekenhuismatras, boven haar hoofd knipperen twee tl-buizen, in de randen van het plafond huist een geheimzinnig ongedierte dat de gedaante heeft aangenomen van lange, bruine slierten die op sommige plekken zwart uitslaan.

Binnen in haar houdt het wezen zich gedeisd, alsof het stille-tjes afwacht tot het noodlot zal toeslaan. Je hoeft niet bang te zijn, zegt ze tegen zichzelf. Je hebt geen enkele reden om bang te zijn.

Wil je koffie? vraagt David.

Op een formica kruk zit hij naast haar bed en bladert door een stapel *Panorama*'s. Af en toe loopt hij naar de bezoekers-ruimte om een sigaret te roken.

Drie jaar en negen maanden geleden is hij in haar leven opgedoken. Pal op de kokosmat voor haar deur lag een roos en het was net alsof de bloem haar hoffelijk uitnodigde haar eigen huis te betreden. Een paar dagen later lag er weer een. Zonder kaartje of iets. Een roos onderworpen aan een trukendoos. Na twee weken stond er een toverboeket op haar tafel waar haar gedachten onophoudelijk omheen fladderden. Ze trok een bloem uit de vaas en rook eraan. Haalde iemand een grap met haar uit?

Noa gelooft in David, hij heeft talent en zal de top halen. Tegen zijn persoonlijkheid vindt ze die van haar vaak flets afsteken. Niet dat ze een lelijke of saaie meid is, nooit geweest ook. De eerste jaren aan de universiteit zaten de mannen achter haar aan. In de studentencafés, waar het altijd schemerde en de walm van bier en wolken sigarettenrook je tegemoet dreven zodra je de deur opende. De verbazing op het gezicht van een van hen toen hij bij haar langskwam. Kom, hoe heette hij ook alweer? Was hij niet bioloog?

Mooie rozen. Van een minnaar?

De rozen geurden zoet, geen spoor van chemisch bederf, ze

namen de hele kamer in beslag. Hoe-heette-hij-ook-alweer liet een zacht gefluit horen.

Ai, stille aanbiddler!

Geen idee, zei Noa.

Het kan zijn dat ze bloosde. Ze voelde zich betrapt, maar wist nog niet waarop. Alsof ze in een toneelstuk speelde dat tragisch zou aflopen. Iedereen wist het, behalve zij.

Met een lichte, niet-aflatende verwondering bleef hij haar aankijken. Allemaal vleierij, hoor, zei hij schamper. Uiterlijk vertoon!

Weet jij wie het is?

Misschien is zijn vader bloemist.

Doe niet zo flauw!

Waarom wil je het zo graag weten? Instinctief reageren op prikkels is dierlijk.

Hoe-heet-hij-ook-alweer trok een gekweld gezicht, hij liet zijn hoofd hangen, alsof het te zwaar was geworden om het rechtop te houden.

Vrouwen zijn net grauwe gansjes, weet je dat?

Zou het een van jouw vrienden kunnen zijn?

Julie gedragen je als de grauwe gansjes van Konrad Lorenz, riep hij uit. Omdat de etholoog voor hun neus stond toen de vogels uit het ei kropen, volgden ze hem bij iedere stap. In een rijtje liepen ze achter hem aan, bereid om zodra ze uit het ei kwamen alles wat bewoog als hoeder te zien. Zelfs een kussentje aan een touw werkte. Het is een energetische imprint in ons emotionele hersengebied...

Maar wie...? begon ze.

Zo'n reactie in de liefde is dodelijk, zei hij. En toen fel: Echte liefde is een wond!

O, ja?

Ze drong aan en deed haar best onverschillig te klinken.

David Schippers? herhaalde Noa bedachtzaam. Hoe ziet hij eruit?

Als een ijdeltuit.